

Záznam
zo 17. stretnutia Pracovnej skupiny pre štandardizáciu formulárov elektronickej
verejnej správy (PS6)
uskutočneného 22. januára 2013 na MF SR

Zúčastnení:

Peter Bíro (MF SR, predseda), Anna Levčíková (MF SR, člen), Ľubomír Straka (MPSVR SR, člen), Ján Továrňák (ÚGKK SR, člen), Tibor Baďura (SK8 [VÚC TN], člen), Radoslav Feďo (ÚV SR [NASES], zástupca), Pavol Frič (SISp, člen), Peter Matejka (Dimano, člen), Štefan Szilva (nezávislý, člen)

Ospravedlnení:

Ján Krnáč (MZ SR [NCZI], člen), Roman Fordinál (SOIT, člen), Tatiana Stanová (SBA [UniBank], člen)

Neospravedlnení:

Zita Šupáková (MS SR, člen), Alena Malachovská (MV SR, člen), Pavol Cífer (Únia miest Slovenska [mesto Lučenec], člen), Mariana Hurná (Únia miest Slovenska [mesto Prešov], člen), Vladimír Kanás (Únia miest Slovenska [eSlovensko], člen), Peter Švec (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, člen), Anton Somora (ITAS [Posam], člen), Marcel Vychopeň (ITAS [ICZ Slovakia], člen), Ľudovít Keszegh (ATOS, člen), Peter Bočák (eGov Systems, člen), Mária Voznická (Mazuma, člen), Vladimír Trepák (Software602, člen), Martin Valluš (Cora Geo, člen), Andrea Lukáčiková (SBA [ČSOB], člen)

Program zasadnutia

1. Prerokovanie Prílohy č. 3: Elektronické formuláre - technická špecifikácia (v0.2)
2. Univerzálne formulárové oddiely

Priebeh zasadnutia:

Zasadnutie Pracovnej skupiny pre štandardizáciu formulárov elektronickej verejnej správy PS6 (ďalej len „PS6“) viedol jej predseda P. Bíro. Záznam na požiadanie predsedu zapisovala A. Levčíková (MF SR).

Úvodné informácie

P. Bíro informoval v úvode o vydaní *Metodického pokynu pre tvorbu elektronických formulárov* (ďalej len „Metodický pokyn“) koncom decembra 2012, s tým že tento sa bude ďalej upravovať v súvislosti s novelou výnosu č. 312/2010 Z. z. o štandardoch pre IS VS a úlohou PS6 bude transformovať tento Metodický pokyn do podoby štandardu. Zdôraznil, že Metodický pokyn je napísaný tak, aby ju mohol použiť ktokoľvek (teda nielen osoby pracujúce s IS VS), príslušný štandard na nej založený však bude samozrejme záväzný iba pre povinné osoby v zmysle zákona č. 275/2006 Z. z. o IS VS.

P. Bíro požiadal členov PS6 o zaslanie návrhov, ktoré požiadavky z Metodického pokynu by mali byť vo výnose odporúčajúce. Ostatné požiadavky budú predbežne brané ako povinné. Návrhy bolo potrebné zaslať do najbližšieho stretnutia PS6.

Úlohou č. 2 bude pilotné otestovanie Metodického pokynu na konkrétnych príkladoch a teda získanie spätnej väzby a overenia, kde metodika nie je jasná, kde zlyháva a či sa dá podľa nej postupovať pri vytváraní elektronických formulárov. K vykonaniu pilotného testovania sa prihlásili p. Tovarňák (ÚGKK SR), p. Baďura (VÚC TN), p. Šupáková (MS SR) a p. Lukáčiková (ČSOB).

1. Prerokovanie Prílohy č. 3: Elektronické formuláre - technická špecifikácia (v0.2)

P. Fordinál ako autor návrhu sa stretnutia nezúčastnil, PS6 ho preto prerokovala bez jeho účasti.

P. Frič znovu zdôraznil, že nie je jasný účel návrhu, resp. na čo má tento návrh slúžiť - či má slúžiť na poskytnutie všetkých údajov o elektronickom formulári a používateľ si z nich vyberie to čo potrebuje alebo má slúžiť na prenos dát. Ďalej doplnil, že po diskusii s NBÚ SR v kontexte riešenia medzinárodnej interoperability elektronických podpisov vyvstáva problém pri podpisovaní XML údajov, pretože ich nie je možné samonosne interpretovať, t.j. bez sémantiky resp. vizualizačnej schémy nie je zrejmé, čo bolo podpísané. Súčasný štandard NBÚ SR rieši túto situáciu tak, že k e-podpisu pridáva samostatné objekty, ktoré sú jeho súčasťou a popisujú vizualizačnú schému.

V kontexte zabezpečenia interoperability na úrovni v EÚ je navrhnuté, aby bola v podpísaných dátach zahrnutá aj vizualizácia resp. referencia na vizualizáciu – je preto potrebné urobiť „obálku“ nad podpísanými dátami. Pre takúto obálku je vhodné vytvoriť štandard, ktorý odlíši a popíše jednotlivé dáta, ktoré sa dopĺňujú k podpisu, pričom vizualizované a podpisované by mali byť iba dáta, a nie ostatné metadáta zahrnuté do štruktúry podpisu. Otázkou p. Friča bolo, či mal predložený návrh ambíciu nahradiť takú obálku ?

P. Bíro odvetil, že nevie presne zaradiť, aké smerovanie daného dokumentu p. Fordinál plánoval. Mal za to, že daný návrh by mal byť vlastnou obálkou s dátami, teda kontajner a nie metaúdaje o formulári.

P. Frič upozornil na problém, že pripravovaný zákon o elektronickom výkone verejnej moci (ďalej len „zákon o e-výkone VM“) definuje správu, ktorá popisuje od koho a komu je elektronický formulár zasielaný, obsahuje vlastný vyplnený elektronický formulár a môže obsahovať aj prílohy. Prílohy samotné nie sú súčasťou elektronického formulára, predložený návrh však vkladá do kontajneru aj prílohy. Navrhol preto zosúladiť tieto rôzne smerovania a jasne uviesť celkovú filozofiu, aby ďalšie riešenia mohli byť zabezpečované v súlade s touto filozofiou.

P. Bíro skonštatoval, že daný fakt už bol uvedený aj na poslednom stretnutí a myslí si preto, že p. Fordinál predpokladal danú časť iba ako odporúčanú, ako povinnú predpokladal iba vlastnú základnú časť. Ďalej uviedol, že sa nevie vyjadriť k tomu, čo z pripomienok bolo zapracované a vlastnému návrhu sa totiž aj predtým vytykal vecný aj terminologický nesúlad s Metodickým pokynom i to do akej miery sa čo popisuje.

P. Frič si myslel, že je potrebné ustanoviť požiadavky súvisiace s vizualizáciou dát vyplneného formulára, predložený návrh však podľa neho predpisoval štruktúru uloženia elektronického formulára databáze. Súborová štruktúra sa môže nachádzať vo vlastnej

databáze, kde podľa neho bude k daným údajom efektívnejší prístup ako keď k tomu bude prístupované prostredníctvom vlastnej súborovej štruktúry.

P. Matejka poznamenal, že návrh skôr hovorí o tom, ako to bude uložené v MEFe, čo aj účelom daného návrhu. Pri podaní sa môže táto štruktúra meniť alebo sa môže vytvoriť vlastná, MEF však musí mať štandardizovanú štruktúru.

P. Bíro obdobne uviedol, že tento návrh je skôr smerovaný pre tvorcov elektronických formulárov tzn. ako sa to budú elektronické formuláre vkladať do MEF a čo všetko musia k nemu ich tvorcovia popísať.

P. Frič sa opýtal prečo PS6 predpisuje štruktúry a dáta pre MEF, i to ako ich má uchovávať, keďže podľa neho by to mala byť interná záležitosť dodávateľa systému. Projekt MEF beží a PS6 nemôže meniť jeho špecifikácie. Z pohľadu PS6 je dôležité komunikačné rozhranie, vnútorné dáta, ktoré sa vyskladávajú do rozhrania PS6 nemusia zaujímať.

Š. Szilva vysvetlil, že celé to vzniklo na základe požiadavky p. Takácsa, ktorý bol prizvaný na pracovné stretnutie PS6 v novembri 2012 ako zástupca dodávateľa. Dotyčný žiadal, aby PS6 navrhla kontajner, pretože dodávateľ plánuje vytvoriť MEF ako úložisko dát, čo p. Szilvovi pripomínalo jednoduchú funkciu FTP na „nahratie“ a „stiahnutie“. Ostatné etapy, popisujúce vnútorné aj externé skladby dát MEF sa mali vyvíjať v ďalších krokoch projektu.

P. Bíro uviedol, že ako má fungovať MEF môže PS6 resp. MF SR odporúčať napr. cez OPIS, ale povinnú osobu zaujíma najmä rozhranie, resp. čo musí povinná osoba vkladať do MEF, v akom poradí a ako to dostane naspäť. To bol podľa neho hlavný účel vytváraného dokumentu.

T. Baďura navrhol zadefinovať formát alebo kontajner, v ktorom by sa vymieňali polovyplnené elektronické formuláre medzi jednotlivými systémami resp. nástrojmi na vyplňanie. Odoslanie dát z formulára, teda podanie by s tým nespájal.

P. Frič sa opätovne opýtal, prečo sa v definícii formulára rieši pripájanie podpisov. Ten predsa spracovávajú iné štandardy a podpis nemá nič spoločné so vzorom elektronického formulára.

Š. Szilva skonštatoval, že pravdepodobne kvôli jednoznačnosti vzoru elektronického formuláru. P. Frič namietol, že podpis nemá predsa so vzorom e-formulára nič spoločné.

P. Bíro videl ako jediný dôvod použitia e-podpisu v návrhu odporúčanie pre komerčný sektor, inak ho považoval za zbytočný.

P. Frič navrhol s cieľom vyriešenie podstaty problému zamerať sa na účel a vzťahy k iným oblastiam. Videl dve oblasti, do ktorých uvedené zasahovalo:

- 1) časť, ktorú pripravovaný zákon o e-výkone VM popisuje ako „správu“ k podaniu, kde by mal byť vytvorený štandard k tomu, ako má vyzeráť (niečo podobné ako SK-TALK) – t.j. podanie vyzerá takto a dáta resp. vyplnený elektronický formulár sa prikladá takýmto spôsobom,
- 2) určenie, akým spôsobom je podpis viazaný k podpisovaným údajom.

Spýtal sa aj, či sa majú uvedené oblasti riešiť navrhovaným spôsobom teda kontajnerom alebo sa z návrhu prevezme iba definičná časť tohto formulára, tzn. keď niekto bude hľadať formulár a bude potrebovať napr. vizualizačnú schému pre tlač, vyhľadá si ju tam.

T. Baďura poznamenal, že do kontajneru nie je vhodné miešať podpisovanie dát, nakoľko to môže vzniknúť až dodatočne, napr. podanie sa vytvorí v príslušnej schránke na ústrednom portáli verejnej správy a podpíše sa až v momente podania. Podľa neho malo zmysel podpisovanie kontajneru podpisom tvorca kvôli integrite a zodpovednosti, aby bolo jasné, že tento subjekt garantovane vytvoril daný kontajner s tými a tými dátami.

P. Frič súhlasil, ale opýtal sa na účel používania podpisu – pri vstupe do MEF je jasné, že sa má / môže overiť integrita a autenticita, ale otázne je, či má zmysel aj opačne, napr. keď bude niekto extrahovať e-formulár, bude overovať aj podpis ?

A. Levčíková mala otázku, či je známe, ako vyzerá riešenie MEF resp. prečo sa PS6 týmto zaoberá bez jeho dodávateľa? Na prevádzkovom stretnutí ÚP VS dňa 17.1.2013 podľa nej odznelo, že MEF bude spustený do produkčnej prevádzky od 1.5.2013.

P. Frič navrhol, aby NASES požiadal svojho dodávateľa MEF-u o prezentáciu riešenia MEF pre PS6 a zároveň s ohľadom na procesné postupy pri vytváraní štandardov o informáciu ohľadom časových rámcov riešenia. Podľa neho bude potrebné konzultovať uvedené záležitosti s dodávateľom MEF v každom prípade. Ďalej navrhol, aby dodávateľ urobil prezentáciu prednastavenej technológie pre evidenciu a vytváranie e-formulárov, ktorá by mala byť súčasťou MEF a na nej by sa overila realizovateľnosť požiadaviek vydaného Metodického pokynu.

P. Bíro zdôraznil, že za týmto účelom bolo 15.11.2012 na rokovaní PS6 prizvaný zástupca dodávateľa ÚP VS a MEF p. Takács, doteraz však MF SR z jeho strany nezaznamenalo žiadne pripomienky k výstupom PS6, ani žiadne požiadavky na štandardizáciu. Zmluva k „ÚP VS II“ bola podpísaná v decembri 2012, dodávateľ riešenia by teda mal v súčasnej dobe vedieť odprezentovať samotné riešenie, ako aj jeho výstupy a elektronické služby. Takúto aktivitu by dodávateľ MEF-u určite uvítal.

Š. Szilva doplnil, že p. Takács na danom stretnutí uviedol, že pokiaľ PS6 nevypracuje štandardy iniciatívne, dodávateľ urobí, čo uzná za vhodné, pričom do konca decembra sa mala vytvoriť rozšírená funkčná špecifikácia pre MEF a v ďalšej fáze v roku 2013 sa mala vytvoriť technická špecifikácia riešenia. Metodický pokyn bol vytvorený a vydaný tak, aby stihol decembrový termín. V danej dobe bolo uvedené aj, že takýto kontajner postačuje popísať dodatočne, nakoľko to nebolo kľúčové pre túto technickú špecifikáciu.

R. Fedo informoval, že dodávateľ MEF bol na pracovnom stretnutí v decembri 2012 oboznámený s Metodickým pokynom a bol požiadaný o postupovanie v súlade s ňou. V tejto súvislosti podľa jeho slov platí úzus, že príslušná technológia je zatiaľ vytváraná len na vnútorné účely, do externého prostredia sa sprístupní až keď sa osvedčí.

A. Levčíková položila otázku zástupcovi NASES, a to ktoré elektronické služby MEF na ÚP VS budú k 1.5.2013 spustené do produkčnej prevádzky. V tejto súvislosti uviedla, že zoznam elektronických služieb, ktoré má MEF poskytovať, bol zverejnený na www.informatizacia.sk v rámci výzvy pre ÚP VS I zo dňa 27.2.2012 a výzvy pre ÚP VS II zo dňa 22.10.2012.

P. Bíro podotkol, že všeobecný princíp ja taký, že MF SR resp. PS6 vytvára metodiky a štandardy tak, aby boli čo najlepšie a MEF sa má k nim prispôbiť, nie naopak. V prípade ak majú tvorcovia MEF nejaké požiadavky, majú ich predložiť a je možné sa o nich rozprávať a následne ich vyriešiť. Ak z ich strany nebude o to záujem, MF SR sa nebude neustále pýtať, aby takéto pripomienky dostalo, priestor k tomu bol poskytnutý a nesprávna implementácia bude potom na strane dodávateľa MEF.

Ako záver tejto diskusie uviedol, že na najbližšie stretnutie (cca. o 2-4 týždne) by mal prísť technický zástupca dodávateľa MEF, ktorý bude vedieť prezentovať technické parametre MEF, výstupy resp. e-slужby, ktoré bude MEF poskytovať a prípadne popísať požiadavky na štandardizáciu.

P. Frič upozornil na jeden problém, s ktorým sa stretáva a ktorý by bolo v novom výnose potrebné spracovať a síce, že nové projekty majú „natvrdo“ nakódované elektronické formuláre cez „natvrdo“ nakódované webové stránky. Pokiaľ sa má dodržiavať zásada, že podanie by sa malo robiť cez ÚP VS, nastáva problém, pretože takéto riešenia sú neprenositelné. Vytvorenie riešení nanovo nie je asi v tejto situácii východiskom, ale dané projekty musia byť urobené v takej formulárovej technológii, aby bol tento formulár použiteľný aj cez ÚP VS.

A. Levčíková navrhla, aby sa k predmetnému návrhu Metodického pokynu vyjadril NASES, resp. dodávateľ MEF, P. Bíro túto požiadavku transformoval na bezodkladnú úlohu zástupcovi NASES, voči čomu zástupca NASES nemal žiadne pripomienky.

Š. Szilva navrhoval zmeniť požiadavku v bode 2.1.3 Metodického pokynu z odporúčanej na povinnú („*E-formulár má byť technologicky prenositeľný, t.j. nevytvára sa tvrdým kódom viazaným na miesto svojej publikácie.*“).

P. Frič ďalej upozornil, že po konzultácii s technológmi prišiel k záveru, že funkcionality požadované od e-formulárov nebude možné dodržať bez JavaScriptu (napr. prechod na novú stránku, podpis na portáli, atď.). P. Bíro k uvedenému zhodnotil, že sa pripravuje smernicu EÚ o prístupnosti, ktorá uvedené môže ovplyvniť, otázkami JavaScriptu a jeho používania v rozumnej miere sa bude PS6 zaoberať spoločne so zainteresovanými osobami v príslušnej pracovnej skupine pre prístupnosť (PS3).

P. Bíro zhodnotil, že k ďalšej činnosti je potrebné aj stanovisko NASES k:

- technickej časti predloženého návrhu, príp. prezentáciu ich pripomienok a požiadaviek na najbližšom stretnutí PS6,
- samotnému zneniu – ak má byť účelom rozhranie tzn. ako to má vkladať a extrahovať z MEF implementátor elektronických formulárov, čo je znenie v aktuálnom stave vhodné a dostačujúce.

Ďalej uviedol, že:

- zatiaľ nie je úplne jasné použitie podpisu v technickej časti resp. na čo by mal slúžiť; ak by to mal byť podpis tvorca (nie podpis používateľa), mohlo by to byť rozumné použitie, ktoré by mohlo slúžiť ako opatrenie proti rôznym podvrhom, napr. z JavaScriptu,
- v aktuálnom návrhu nie je dodržaný pojmový súlad s Metodickým pokynom,
- je potrebné jasne rozlíšiť čo má byť povinné a čo odporúčané,

- otvorenou otázkou zostávajú prílohy – v Metodickom pokyne nie sú prílohy súčasťou elektronických formulárov, prečo sa nachádzajú v technickom návrhu ? Príslušné zdôvodnenie je potrebné doplniť alebo ich je potrebné vylúčiť.

Š. Szilva uviedol, že

- nad rámec metodiky vidí ešte jednu záležitosť, týkajúcu sa časti 8. Presentation – uchovanie vyplneného formulára v podobe, ktorú si je možné ľahko zobrazit' (PDF, TXT), t.j. ak už je raz vyplnený elektronický formulár hotový, aby si používateľ mohol pozrieť bez technologických závislostí a zložitých procesov, čo bolo v jeho finálnej verzii,
- v terminológii vidí rozdiel v 7.3 v pojmoch „transformačná schéma“ a v 7.1 „prezentačná schéma“. Metodický pokyn hovorí len o prezentačnej schéme, ktorá je transformáciou, čo by sa malo spojiť.

P. Bíro uviedol, že takáto informácia mala byť podaná vo forme schématického obrázku, ktorý však zatiaľ p. Fordinál nedodal, pretože v súčasnosti majú aj odborne zdatní ľudia odlišné predstavy o jednotlivých pojmoch. Ďalej povedal, že štruktúra dokumentu musí byť jasne rozdelená vo forme kapitol (napr. 1.1 identifikované pojmy) a v manifeste nie je dodržané vlastné poradie navrhnuté v ostatnej časti dokumentu a zároveň sa používa pojmy, ktoré nie sú vo vzťahu k 1.1 jasné (napr. nikde nie je napísané, že sa jedná o náhľady).

P. Fričovi nebola jasná ani základná filozofia návrhu.

T. Baďura navrhol zadefinovať formát správy, t.j. ako sa ten-ktorý formulár odošle. Pre jasnú výmenu medzi jednotlivými systémami považuje existenciu takejto definície za vhodnú.

P. Bíro ďalej zhodnotil, že príloha č.2 k Metodickému návrhu neobsahuje popis Transformačnú schému, ktorú tam mal byť a predložený návrh technickej špecifikácie by mal v úvode obsahovať zdôvodnenie návrhu, ktorý je to potrebné doplniť.

2. Univerzálne formulárové oddiely

P. Bíro v krátkosti popísal, že by bolo vhodné pokúsiť sa vytvoriť základné univerzálne formulárové oddiely, pričom ako prvé univerzálne oddiely v e-formulároch navrhol štandardizovať:

- identifikáciu používateľa e-formulára,
- identifikáciu poskytovateľa e-formulára,
- zoznam príloh,
- adresy (adresa je súčasťou nejakého oddielu. Otázkou je, či bude sa to oddeľovať, alebo to bude podmnožina).

V krátkej diskusii odznelo:

- prvý základ univerzálnych formulárových oddielov je postavený na dátových prvkoch, najprv sa bude potrebné zaoberať skôr k vizuálnou stránkou ako technickým usporiadaním,
- s uvedenou témou súvisí aj činnosť PS1 - v rámci PS1 doteraz nenastalo porovnanie s návrhmi EK, ktoré sa tvorili pre štruktúry dátových prvkov,

- erb organizácie je súčasťou vizuálnej časti e-formulára, nie súčasťou dát.

P. Bíro pripraví predbežný návrh na ďalšiu diskusiu.

3. Závery

1/ Zaslať návrhy, ktoré požiadavky z Metodického pokynu by mali byť vo výnose odporúčajúce. Ostatné požiadavky budú predbežne brané ako povinné. Návrhy bolo potrebné zaslať do najbližšieho stretnutia PS6.

Zabezpečia: členovia PS6

Termín: najbližšie stretnutie PS6

2/ Zaslať pripomienky k technickej časti návrhu štandardov pre e-formuláre.

Zabezpečia: členovia PS6

Termín: 5.2.2013

3/ Zapracovať pripomienky k technickému návrhu zo 17. stretnutia PS6 a pripomienky podľa bodu a zaslať aktualizovaný návrh PS6.

Zabezpečí: R. Fordinál

Termín: 15.2.2013

4/ Pripraviť prvý návrh pre univerzálne formulárové oddiely

Zabezpečí: P. Bíro

Termín: neurčený

5/ Najbližšie stretnutie bude cca za 3-4 týždne. Termín bude určený na základe hlasovania v Doodle.

Zabezpečí: P. Bíro

Termín: 19.2.2013